

Vi gör studier möjligt.

Budgetunderlag 2024–2026

Utgiftsområde 15 – Studiestöd

CSN

Innehåll

Hemställan	3
1. Utveckling som påverkar CSN	4
1.1 Samhällsutveckling	4
1.2 Utveckling inom utbildningssektorn	7
1.3 Utveckling inom stöden CSN hanterar	8
1.4 CSN:s finansiella förutsättningar Centrala studiestödsnämnden m.m. (Anslag 15 1:8).....	9
2. Sakanslag	16
2.1 Studiehjälp m.m. (Anslag 15 1:1)	16
2.2 Studiemedel m.m. (Anslag 15 1:2).....	19
2.3 Omställningsstudiestöd (Anslag 15 1:3)	21
2.4 Statens utgifter för studiemedelsräntor (Anslag 15 1:4).....	23
2.5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk (Anslag 15 1:5)	26
2.6 Studiestartsstöd (Anslag 15 1:7)	26
2.7 Återbetalning.....	27
3. Ekonomiska villkor	30
3.1 Översikt över verksamhetens finansiering	30
3.2 Redovisning av inkomster.....	31
3.3 Verksamhetsinvesteringar	32
3.4 Särskild information om verksamhetsinvesteringar.....	33
3.5 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	34
3.6 Räntekontokredit	34
3.7 Övriga kontokrediter - Kreditreserven för CSN:s utlåning.....	35
3.8 Övriga krediter i Riksgäldskontoret	35

Hemställan

Centrala studiestödsnämnden (CSN) hemställer för budgetåret 2024 att medel anvisas för följande anslag:

15 1:1	Studiehjälp m.m.	4 540 700 000 kronor
15 1:2	Studiemedel m.m.	19 610 900 000 kronor
15 1:3	Omställningsstudiestöd	2 836 000 000 kronor
15 1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	1 174 900 000 kronor
15 1:5	Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	34 400 000 kronor
15 1:7	Studiestartsstöd	400 000 000 kronor
15 1:8	Centrala studiestödsnämnden m.m.	1 205 900 000 kronor

Vidare hemställer CSN om följande för budgetåret 2024

• Räntekontokredit	75 000 000 kronor
• Låneram för anläggningstillgångar	650 000 000 kronor
• Övriga krediter i Riksgäldskontoret	292 000 000 000 kronor

15 1:8	Centrala studiestödsnämnden m.m.	
• Anslagsbehållning och anslagskredit		5%

I enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag överlämnar CSN budgetunderlag 2024 – 2026 för utgiftsområde 15 Studiestöd.

Sundsvall den 20 februari 2023

Christina Forsberg
Generaldirektör

1. Utveckling som påverkar CSN

1.1 Samhällsutveckling

Matchningsproblem på arbetsmarknaden

Den snabba utvecklingen i samhället ställer höga krav på att människor i Sverige ges möjlighet att hålla sig uppdaterade och utbildade i förhållande till de behov som finns. För närvarande finns det matchningsproblem på arbetsmarknaden – många arbetslösa har inte kompetens som motsvarar arbetsgivarnas behov av utbildad arbetskraft. Behovet av utbildning och matchningsproblemen bedöms även framgent att hålla efterfrågan på studiemedel på en hög nivå. Kraven på människor och den förhållandevis höga efterfrågan på utbildning kan även komma att påverka utbildningsanordnarnas utbud av utbildningar. Den snabba utvecklingen på arbetsmarknaden och de nämnda matchningsproblemen är också bidragande orsaker till att ett nytt omställningsstudiestöd har införts. Omställningsstudiestödet har fått både stor uppmärksamhet och ett stort antal sökande. Matchningsproblemen får därmed en inverkan även på studiestödets område.

Livslångt lärande

Medellivslängden ökar vilket gör att tiden efter pensioneringen i genomsnitt blir längre än den tidigare varit. För att beakta detta har riksdagen fattat beslut om att riktåldern för pension ska vara 67 år från och med 2027.¹ Därefter kommer riktåldern för pension att höjas i takt med att medellivslängden ökar. Personer ska dessutom ha rätt att arbeta till och med 69 års ålder.

¹SFS 2021:394.

De höjda pensionsåldrarna ställer krav på att det går att studera högre upp i åldrarna och att det finns studiefinansiering att tillgå. Detta har lett till att åldersgränserna för rätt till studiemedel har höjts. Även det nya omställningsstudiestödet har övre åldersgränser som är anpassade till reformerna på pensionsområdet.

Äldre studerande tar mer sällan studielån än yngre. De äldre studerande som tar studielån får något oftare problem med sin återbetalning än yngre, även om sambandet mellan den utbildningsnivå som studierna bedrivs på och återbetalningsproblemen är starkare. CSN kommer dock noggrant att följa frågan om äldres betalningsförmåga.

Rysslands invasion av Ukraina, hög inflation och räntehöjningar

Under andra halvåret 2021 steg inflationen och mot slutet av året började även räntorna att stiga. Under 2022 har Rysslands invasion av Ukraina ytterligare drivit på inflationen och uppgången av räntorna.² Inflationen har under hösten 2022 haft en negativ påverkan på studerandes ekonomiska situation. Från och med 2023 räknas dock studiestödsbeloppen upp³ i takt med kostnadsutvecklingen i samhället. Räntan på studielånen följer statens upplåningskostnader men beräknas som ett genomsnitt av de tre senaste årens upplåningskostnader. Den är därmed mer trögrörlig. Ränteuppgången får därmed större påverkan på lån och låntagare först på lite sikt. Utöver detta har regeringen beslutat att förväntade kreditförluster ska finansieras via ett räntepåslag för låntagarna.

Hot mot det svenska välfärdssystemet

För att säkra de svenska välfärdssystemen har regeringen och riksdagen intensifierat arbetet för att förhindra felaktiga utbetalningar. Exempel på det är förordningen om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen och att ett råd har inrättats där CSN deltar.⁴ Ett annat exempel är förslaget att inrätta en ny Utbetalningsmyndighet från den 1 januari 2024.⁵ Sedan den 1 maj 2022 omfattas CSN också av LUS-lagen⁶ om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

Myndighetsbeslut om återkrav av felaktiga utbetalningar av olika ersättningar och stöd ska också kunna verkställas enklare och snabbare än vad som sker i dag⁷. De nya bestämmelserna började gälla den 1 september 2022. För CSN gäller dock ett ikraftträdande den 1 september 2025. CSN kommer att behöva göra systemutveckling under 2024 och fram till ikraftträdandet samt öka sin administration.

Att minska de felaktiga utbetalningarna och att motverka brottslighet mot systemen kräver ökad samverkan med andra myndigheter. För att samverkan ska bli effektiv krävs nya informationsutbyten och ökad digitalisering. CSN behöver i samverkan med andra kunna använda information på ett effektivt och förebyggande sätt. Registerlagstiftningen som reglerar hur myndigheten får använda information behöver ses över.

Ökande IT-säkerhetsshot

Antalet intrångsförsök mot IT-system har ökat de senaste åren och försöken blir också allt mer sofistikerade. Det pågår dessutom krig i närområdet vilket ökar risken för påverkansoperationer. CSN ser därför att allt mer resurser behöver satsas för att säkra informationen som myndigheten hanterar och för att upptäcka och avvärja intrång i IT-systemen.

² Prop. 2022/23:1. Finansplan, s. 39–54.

³ Genom prisbasbeloppet.

⁴ SFS 2021:663.

⁵ SOU 2020:35.

⁶ SFS 2016:774.

⁷ SOU 216:81 Modernare utskökningsförfarande.

CSN:s verksamhet är helt beroende av en stabil och effektiv IT-produktion. För att klara av att hantera det stora antalet kunder bygger verksamheten på att kunderna i stor utsträckning kan hantera sina ärenden via effektiva e-tjänster oavsett tid på dygnet. CSN:s verksamhet präglas även av en hög integration och omfattande informationsutbyten med andra myndigheter och partners för att göra det enkelt för kunderna. Det ställer höga krav på IT-säkerhetsarbetet.

Ny Utbetalningsmyndighet

Regeringen föreslår att inrätta en ny Utbetalningsmyndighet som ska förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.⁸ CSN samarbetar med utredningen om inrättande av Utbetalningsmyndigheten i syfte att förbereda bildandet av myndigheten. Samarbetet krävs dessutom för att förbereda anslutningen av CSN:s utbetalningar och för att tillvarata möjligheterna att genomföra övergripande dataanalyser och granskningar av utbetalningar i välfärdsystemet.

CSN kommer att behöva bedriva systemutveckling under 2024 – 2026 för att ansluta utbetalningsflödena under senare delen av 2026. Systemutvecklingen kan komma att påverka omställningsstudiestödet och ett enklare utsökningsförfarande eftersom samma typ av kompetens behövs för alla dessa delar och omfattande samplanering och anpassning av utvecklingstakten inom alla uppdragen kommer att krävas. Det påverkar även CSN:s möjligheter till engagemang i andra utvecklingsprojekt.

Anslutningen av CSN:s utbetalningar kommer att stärka möjligheten att upptäcka bidragsbrott och stoppa felaktiga utbetalningar. Effekterna kommer troligen att uppnås stegvis, allteftersom arbetssätt, informationsutbyten och IT-lösningar vidareutvecklas i samarbete med Utbetalningsmyndigheten och andra anslutna myndigheter.

Digital förvaltningsgemensam infrastruktur

Myndigheternas utvecklingsarbete genom digitalisering, innovativa lösningar och samverkan är avgörande för att uppnå en högre effektivitet och kvalitet inom statsförvaltningen. Istället för att varje offentlig aktör ska utveckla egna lösningar vinner alla på att det finns en sammanhållen infrastruktur som kan användas för att lösa gemensamma behov. I regeringens budgetproposition för 2023 konstateras att den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen skapar förutsättningar, men också att införandet av densamma går långsamt. CSN behöver vara en del i detta arbete.

Både den nationella infrastrukturens framväxt och EU:s arbete med Single Digital Gateway (SDG) och "en uppgift en gång" Once Only Principle (OOP) påverkar CSN i allt högre grad. Det förutsätts att myndigheter samverkar, gör Anpassningar till nya standarder, ökar förmågan till säkra informationsutbyten och erbjuder nya tjänster på fler språk. CSN ser även att fler EU-initiativ kommer att påverka myndigheten framöver.

Det finns många positiva aspekter med den digitala transformation som nu sker. Arbetet med att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte och grunddata skapar förutsättningar för att på ett säkert och effektivt sätt utbyta och hantera data inom offentlig förvaltning. CSN har idag en registerlagstiftning som försvårar utbyte av information och vi ser behov av ändringar i myndighetens registerlagstiftning studiestödsdatalagen⁹ och studiestödsdataförordningen¹⁰. CSN ser även att det finns behov av ändring i

⁸ Prop. 2022/23:34 Utbetalningsmyndigheten.

⁹ SFS 2009:287.

¹⁰ SFS 2009:321.

Offentlighets- och sekretesslagen¹¹ när det gäller utbyte av viss information med utländsk myndighet.

CSN förväntas ingå i digitala ekosystem, erbjuda nya tjänster, anpassas till nya standarder, förstå värdet av data och vikten av säkerhet. För att bli en del av den digitala infrastrukturen krävs ett omfattande arbete med att utveckla, anpassa eller ersätta de lösningar CSN har idag.

1.2 Utveckling inom utbildningssektorn

Fler personer i gymnasieålder ger fler studerande med studiestöd

Årskullarna med personer i gymnasieåldern blir större under flera år framöver. I och med att i princip alla i varje årskull studerar i gymnasieskolan innebär det att fler kommer att få studiehjälp. Ökningen kommer att bestå även under åren 2024 – 2026.

Efter gymnasieskolan fortsätter många ungdomar sina studier inom andra skolformer och kommer då att få studiemedel. Detta innebär att större årskullar i gymnasieskolan även, på lite längre sikt, kommer att ge fler som studerar med studiemedel.

Ökad arbetslöshet

Arbetslösheten i Sverige var 7,5 procent under hösten 2022 och prognoserna pekar på att den kommer att öka till och med 2024.¹² Ökad arbetslöshet leder normalt till ett högre deltagande i studier. Det finns till exempel ett tydligt samband mellan konjunkturen och efterfrågan på högre utbildning.¹³ Arbetsförmedlingen har under 2021 haft i uppdrag att få fler arbetssökande att söka reguljär utbildning.¹⁴ Arbetsförmedlingens redovisning visar också att de anvisar fler till reguljära utbildningar.¹⁵ Den stigande arbetslösheten och det nämnda uppdraget kan sammantaget få fler att söka sig till reguljära studier. Fler kan därmed också komma att ansöka om studiestöd.

Data som gemensam resurs

I oktober 2021 fattade regeringen beslut om en svensk datastrategi och området kompetensförsörjning och livslångt lärande pekas ut som ett område där datadelning och artificiell intelligens ska främjas. Ett antal myndigheter arbetar med att utveckla en sammanhållen datainfrastruktur inom området kompetensförsörjning och livslångt lärande, vilket innebär ett gemensamt sätt att organisera, bygga och förvalta, tillgängliggöra och underlätta användningen av data inom området. CSN följer arbetet eftersom myndigheten på sikt behöver vara en del av arbetet. På EU-nivå pågår ett omfattande arbete med EU:s datastrategi och även där pekas kompetensförsörjning ut som ett viktigt område. Målet är att skapa en inre marknad för data till 2030 där data i stor utsträckning kan flöda fritt. CSN har tillgång till stor mängd data och behöver utveckla förmågan att arbeta strategiskt med data, inom myndigheten och mellan myndigheter.

För att lyckas med digitaliseringen behöver CSN utveckla förmågan att skapa, använda och dela data. Tillgång till den ständigt växande mängden data och förmågan att använda den är en förutsättning för innovation, uppföljning och

¹¹ SFS 2009:400.

¹² Konjunkturinstitutet. www.konj.se (hämtat 2022-11-21).

¹³ Andersson, F. och Hagsten, E. (2010). Konjunkturkänslighet i efterfrågan på högre utbildning. Ekonomisk debatt nr 8, 2010; Högskoleverket (2009). Samband mellan konjunktur och högskolestudier? Statistisk analys 2009/9.

¹⁴ Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Arbetsförmedlingen.

¹⁵ Arbetsförmedlingen (2021). Fler anvisningar till reguljär utbildning. Återrapport 2021.

effektivisering. Data är en gemensam resurs som ska kunna återanvändas för andra syften än vad de först var tänkta för. Under 2022 trädde lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data i kraft, vilken bland annat innebär att myndigheter ska tillhandahålla data på nya sätt. CSN förväntas även vara proaktiva och tillgängliggöra data för vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data.

1.3 Utveckling inom stöden CSN hanterar

Omfattande behov av fortsatt utveckling av systemstödet för omställningsstudiestödet

Omställningsstudiestödet infördes den 1 januari 2023. Studiestödet blev mer omtalat och fler ansökte om det än CSN:s prognoser visade.

Mycket av hanteringen av omställningsstudiestödet sker för närvarande helt eller delvis manuellt. Det innebär att det finns ett stort behov av medarbetare för att hantera stödet. Systemstödet behöver succesivt byggas ut, bland annat med maskinell handläggning, vilket kräver fortsatt stora resurser för systemutveckling under 2024 och 2025. Under samma period ska CSN utveckla systemstöd för ny Utbetalningsmyndighet och ett enklare utsökningsförfarande. Samma typ av kompetens behövs för alla dessa delar och omfattande samplanering och anpassning av utvecklingstakten inom alla uppdragen kommer att krävas. Det påverkar även CSN:s möjligheter till engagemang i andra utvecklingsprojekt. Om utvecklingen av omställningsstudiestödet tar längre tid kvarstår behovet av omfattande manuell handläggning, vilket leder till ett utökat behov av fler medarbetare för att hantera stödet.

Fortsatt fokus på återbetalning

I regleringsbrevet för år 2023 har CSN fått i uppdrag att redovisa hur myndigheten fortsatt arbetet med att förbättra återbetalningen av studielån från främst utlandsbosatta låntagare. CSN fortsätter arbetet bland annat genom att – med stöd av ombud – driva domstolsprocesser i utlandet och genom att förmedla den så kallade kretsloppstanken. Kretsloppstanken innebär att lånen måste betalas tillbaka för att säkra studiestödssystemets hållbarhet och ge kommande generationer samma generösa möjligheter. CSN ser ett tydligt samband mellan nedlagd tid för dessa och andra åtgärder och förbättrad återbetalning. Det rättsliga arbetet är kostsamt och avsaknaden av förlikningsmöjlighet är en bidragande anledning till de höga kostnaderna.

CSN har arbetat aktivt med sociala medier för att öka återbetalningen. Myndigheten kommer att behöva utveckla nya vägar för information och service till följd av dataskyddsförordningen (GDPR). Det kommer troligtvis innebära ökade kostnader.

I och med nya lånetyper – körkortslån, studiestöd högre upp i åldrarna samt omställningsstudiestödet – krävs mer information och stöttning för att kunderna ska bli insatta i sin återbetalning. Att Sverige är i en lågkonjunktur påverkar kundernas betalningsförmåga och ökar även det behovet av information och stöttning.

1.4 CSN:s finansiella förutsättningar Centrala studiestödsnämnden m.m. (Anslag 15 1:8)

Behov av utveckling för effektivare verksamhet

Under 2020 slutförde CSN den systemförnyelse som påbörjades 2012. Det innebär migrering till ett mer modernt språk och byte av driftsmiljö från stordator till en distribuerad miljö. CSN har nu en moderniserad plattform med ett nytt programspråk som innebär att CSN har goda förutsättningar för fortsatt utveckling av systemstödet.

IT-stöd för omställningsstudiestödet utvecklas helt i modern teknik, vilket skapar ytterligare förutsättningar i form av kompetensutveckling kring modern teknik och arbetssätt.

Även om mycket programkod i och med systemförnyelsen är migrerad är stora delar av nuvarande kod skriven redan år 2000 och är därför i stort behov av utveckling. Utveckling krävs även för att komma i kapp med systemutveckling för en mer effektiviserad handläggning samt för förbättrade tjänster för CSN:s kunder.

En förutsättning för en effektiv kundverksamhet och för att klara uppdraget är att CSN har en effektiv och stabil IT-produktion. I och med systemförnyelsen samt implementering av nya stöd har CSN ett modernare, men mer omfattande och mer diversifierat IT-stöd som behöver både förvaltas och vidareutvecklas för att bibehålla en stabil IT-produktion, vilket kräver mer tid. Därtill finns ett uppdämt behov av verksamhetsutveckling då denna begränsats under flera år som en konsekvens av arbetet med migrering av studiestödssystemet samt olika reformer. En effekt av begränsad vidareutveckling är att CSN prioriterat hårt vilka rättningar och uppgraderingar som görs. Det gör över tid IT-stödet mer sårbart och förorsakar fler incidenter. En annan effekt av begränsad vidareutveckling är att CSN inte har kunnat utveckla den maskinella hanteringen så att den kan hantera förändrade kundgrupper. Det gör att CSN:s maskinella hantering minskar och behovet av manuell hantering ökar, vilket i sin tur gör att CSN får mindre tid kvar till utveckling.

CSN har även haft svårt att parallellt med ett högt reformtryck och ändrade författningar hålla tempo i anpassningar till och uppbyggnaden av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen. CSN förväntas ingå i digitala ekosystem, möta EU-krav som SDG och OOP, förstå värdet av data och vikten av säkerhet.

Alla befintliga IT-stöd, migrerade och andra, har betydande utvecklingsbehov under planeringsperioden 2024 – 2026.

CSN hemställer i nuläget inte om några extra medel med anledning av ovanstående utan genomför utvecklingen i den takt CSN mäktar med parallellt med annan prioriterad utveckling.

Sammanfattande äskningar 2024 – 2026

CSN har kostnadsprognoser som överstiger angivna anslagsnivåer för åren 2024 – 2026. Från 2024 och framåt finns inget skrivet i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1) om utökat anslag trots ökade kostnader.

CSN har sedan tidigare redovisat och hemställt om medel för ökade kostnader till följd av:

- Ny räntemodell.
- Bättre studiestöd högre upp i åldrarna.
- Utökad målgrupp körkortslån.
- Ökade kostnader till följd av ökade volymer.

CSN har inte fått anslagstillägg i budgetpropositionen för dessa kostnader, vilket innebär att tidigare äskanden för 2023 och åren därefter beträffande dessa har strukits. Även om tidigare äskanden tagits bort så kvarstår kostnaderna på motsvarande 25 – 30 mnkr per år, vilket innebär att CSN behöver göra prioriteringar i befintlig verksamhet.

Tabellen nedan visar anslagsäskanden för perioden 2024 – 2026 med anledning av de ökade kostnaderna som CSN kommer att ha under perioden.

Anslagsäskande, anslag 15 1:8 Centrala studiestödsnämnden m.m., ap1, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Anslag ¹	1 062,4	1 071,4	1 115,2	1 077,3	1 126,8
OSS-förstärkning	-	46,2	65,8	65,8	26,5
Ny Utbetalningsmyndighet	-	-	5,0	15,8	28,6
Modernare utskökningsförfarande	-	-	19,9	37,5	48,6
Ämnesbetyg	-	-	-	3,6	-
OSS-anslagsjustering	-	-	-	47,8	-
Delsumma anslagsökning	-	46,2	90,7	170,5	103,7
Summa anslag	1 062,4	1 117,6	1 205,9	1 247,8	1 230,5

¹ Anslagsnivåerna för åren 2024 – 2026 bygger underlag från inrapporteringsystemet Hermes. Anslag för 2022 – 2023 är enligt regleringsbrev.

Om det beslutas ytterligare reformer som påverkar CSN:s administration för perioden hemställs dessa kostnader enligt de remissvar CSN i förekommande fall lämnar.

Förstärka administrationen av omställningsstudiestödet

I CSN:s remissvar den 8 juni 2021 (diarienummer ADM/2021:280) anförde CSN att omställningsstudiestödet borde beviljas först efter att ett grundläggande systemstöd fanns på plats. CSN påpekade att regelverket var mycket komplext vilket skulle påverka handläggningstiderna. Riksdagen beslutade den 8 juni 2022 (rskr. 2021/22:365) att stödet skulle starta med kort framförhållning och med ett komplext regelverk, vilket troligtvis skulle kunna bidra till längre handläggningstider. Utöver CSN informerade våra övriga involverade parter som Försäkringskassan, Skatteverket och omställningsorganisationer om att de inte skulle ha färdiga handläggningssystem vid ikraftträdandet.

CSN påbörjade handläggningen i oktober 2022. Efter fyra månader bedömer CSN att de ansökningar som kommit in vid det första ansökningstillfället den 1 oktober 2022, till stora delar kommer att vara hanterade i månadsskiftet maj/juni 2023. Det innebär att handläggningstiden för kunderna blir längre än vad som tidigare prognostiserats.

CSN har hittills tagit emot drygt 26 000 ansökningar för det första ansökningstillfället, varav de flesta inkom under oktober 2022. Den nya prognos CSN nu gjort är att vi kommer få in 55 000 ansökningar under 2023. Fram till mitten av februari har myndigheten beviljat cirka 1 000 kunder omställningsstudiestöd. Den uppskattade tiden för att handlägga ett ärende stämmer inte överens med den faktiska takten i handläggningen, då prövningen är än mer komplex än vad CSN och andra förutsåg.

CSN ser att med nuvarande handläggningstakt kommer många av kunderna inte att få sina pengar förrän långt efter studiestart, vilket även kan innebära att den anslagspost som tilldelats inte kommer att kunna användas fullt ut. Antalet handläggare är dimensionerade utifrån uppskattningen att det skulle komma in drygt 18 000 ansökningar för hela 2023, vilket redan passerats. Med ytterligare handläggare skulle myndigheten kunna förbättra läget och ge fler kunder beslut.

Med anledning av detta hemställer CSN om utökade medel för beräknade kostnadsökningar för 2024 och 2025 på motsvarande 65,8 miljoner kronor per år. CSN har i lämnad utgiftsprognos för februari (diarienummer ADM/2023:36) hemställt om utökade medel för år 2023 på 46,2 miljoner kronor. Myndigheten bedömer att en första version av systemstöd finns på plats år 2026 men att komplexiteten i handläggningen gör att CSN även år 2026 och åren därefter behöver en utökad budget för administrationen med 26,5 miljoner kronor.

Ny Utbetalningsmyndighet

Regeringen föreslår att en ny Utbetalningsmyndighet ska administrera ett system med transaktionskonto för utbetalningar och även arbeta med granskning baserad på dataanalyser och urval från utbetalningar som myndigheten gör, i syfte att identifiera felaktiga utbetalningar¹⁶. Regeringen föreslår vidare att Utbetalningsmyndigheten ska vara skyldig att underrätta andra myndigheter och berörda aktörer om exempelvis felaktiga utbetalningar och andra felaktigheter. Statliga myndigheter föreslås också vara skyldiga att under vissa förhållanden lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten.

CSN kommer med anledning av detta att bedriva systemutveckling under 2024 – 2026 för att ansluta utbetalningsflödena under senare delen av 2026. Systemutvecklingen kan komma att påverka utvecklingstakten för omställningsstudiestödet och enklare verkställighet eftersom samma typ av kompetens behövs. Under tidsperioden kommer verksamheten i övrigt att förberedas vilket även inbegriper kundservice, dataanalys och ekonomisk redovisning. Under arbetets gång säkerställs dessutom erforderliga säkerhetsnivåer.

Utifrån ovanstående har CSN beräknat kostnadsökningar för systemutvecklingen men också för administrationen samt tagit ställning till om kostnadsökningarna sker för arbete CSN utför på uppdrag av Utbetalningsmyndigheten eller om den sker inom ramen för den egna myndigheten. Beräkningen utgör underlag för den föreslagna nivån på avgift som tas ut av Utbetalningsmyndigheten och den egna myndighetens äskanden för kostnadsökningar kopplat till reformen.

Den totala utvecklingskostnaden uppgår till 152,2 miljoner kronor, varav CSN:s egna anpassningar motsvarar 71,3 miljoner kronor och anpassningar för att agera teknisk leverantör motsvarar 80,9 miljoner kronor. Stora delar av utvecklingskostnaden finansieras med lån i Riksgälden. De avskrivningskostnader som uppstår när

¹⁶ Prop. 2022/23:34 Utbetalningsmyndigheten.

systemet är utvecklat belastar CSN:s förvaltningsanslag. De avskrivningskostnader som avser anpassningar för teknisk leverantör får CSN ersättning för från Utbetalningsmyndigheten.

Nedanstående tabell visar påverkan på CSN:s förvaltningsanslag för åren 2024 – 2036 utifrån CSN:s egna systemanpassningar och administrativa mer-kostnader för att ansluta till Utbetalningsmyndigheten. Kostnader för anpassningar för att kunna agera teknisk leverantör åt Utbetalningsmyndigheten fram till och med år 2026 har medräknats i CSN:s anslagsäskande, eftersom ansvaret för betalningsförmedlingen går över från CSN till Utbetalningsmyndigheten den 1 januari 2027.

Med anledning av detta hemställer CSN om utökade medel från 2024 och framåt.

Anslagsäskande, miljoner kronor, 2024 – 2036

Kostnad/Anslagsbelastning för CSN:s egna anpassningar för anslutning till Ny Utbetalningsmyndighet														
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Snitt ¹
Kostnad för IT-system														
- CSN, kostnad för system	2,7	3,5	3,6	6,8	6,7	6,5	6,4	6,2	6,1	5,9	5,8	5,6	5,5	6,2
Kostnad för ökad administration														
- CSN, ökad administration	2,3	12,3	25,0	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2	20,2
Summa kostnad/anslagsbelastning	5,0	15,8	28,6	27,1	26,9	26,8	26,6	26,4	26,3	26,1	26,0	25,8	25,7	26,4

¹Ett beräknat genomsnitt efter anslutning under senare delen av år 2026.

I tabellen nedan presenteras de kostnader CSN har för att utveckla en systemlösning för att kunna agera teknisk leverantör åt Utbetalningsmyndigheten samt de ökade administrativa kostnader detta medför för perioden 2027 – 2036 i miljoner kronor. Kostnadsökningarna ska täckas upp av avgiftsintäkter från Utbetalningsmyndigheten för att erhålla full kostnadstäckning, vilket innebär att kostnader och intäkter går jämt ut.

Avgiftsintäkt för full kostnadstäckning, Ny Utbetalningsmyndighet, miljoner kronor, 2027 – 2036¹

Kostnad för anpassningar för att kunna agera teknisk leverantör åt Utbetalningsmyndigheten														
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Snitt ²
Kostnad för IT-system														
- UBEM ³ , kostnad för system	-	-	-	9,0	8,8	8,6	8,4	8,2	8,0	7,8	7,6	7,4	7,2	8,1
Kostnad för ökad administration														
- UBEM, ökad administration	-	-	-	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5	13,5
Summa kostnad/anslagsbelastning	-	-	-	22,5	22,3	22,1	21,9	21,7	21,5	21,3	21,1	20,9	20,7	21,6
Summa avgiftsintäkt UBEM	-	-	-	-22,5	-22,3	-22,1	-21,9	-21,7	-21,5	-21,3	-21,1	-20,9	-21,7	-21,6
Netto/resultat	-	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹Kostnader för 2023 – 2026 har inkluderats i CSN:s anslagsäskande.

²Ett beräknat genomsnitt efter anslutning under senare delen av år 2026.

³Utbetalningsmyndigheten.

Totalt innebär det att kostnader för systemutveckling ökar år 2027 med 15,8 miljoner kronor, varav utvecklingen av CSN:s egna systemanpassningar innebär ökade kostnader på 6,8 miljoner kronor och 9,0 miljoner kronor finansieras via avgifter från Utbetalningsmyndigheten. Från och med år 2027 tillkommer ökade administrationskostnader på totalt 33,7 miljoner kronor, där CSN äskar medel motsvarande 20,2 miljoner kronor. Totalt innebär förslaget att CSN år 2027 ökar sina kostnader med 49,6 miljoner kronor, varav 27,1 miljoner kronor avser myndighetens egna anpassningar.

Nedan presenteras CSN:s investeringsbehov för utveckling av myndighetens egna system samt för att kunna agera teknisk leverantör åt Utbetalningsmyndigheten.

Investeringsbehov, miljoner kronor, 2024 – 2036

Beräknat investeringsbehov för systemutveckling													
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
CSN:s egna anpassningar													
IB lån i Riksgälden	0,0	17,9	35,9	53,8	48,5	43,1	37,7	32,3	26,9	21,5	16,2	10,8	5,4
+ investering/nyupplåning	17,9	17,9	17,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- avskrivning	0,0	0,0	0,0	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
UB lån i Riksgälden	17,9	35,9	53,8	48,5	43,1	37,7	32,3	26,9	21,5	16,2	10,8	5,4	0,0
Anpassningar för att kunna agera teknisk leverantör åt Utbetalningsmyndigheten													
IB lån i Riksgälden	0,0	23,3	47,5	70,9	63,8	56,7	49,6	42,5	35,4	28,3	21,3	14,2	7,1
+ investering/nyupplåning	23,3	24,2	23,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- avskrivning	0,0	0,0	0,0	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1
UB lån i Riksgälden	23,3	47,5	70,9	63,8	56,7	49,6	42,5	35,4	28,3	21,3	14,2	7,1	0,0

Myndighetsbeslut om återkrav ska kunna drivas in snabbare

Riksdagen har fattat beslut om att myndighetsbeslut om återkrav av felaktiga utbetalningar av olika ersättningar och stöd ska kunna verkställas enklare och snabbare än vad som sker i dag. De nya bestämmelserna började gälla den 1 september 2022. För CSN gäller dock ett ikraftträdande först den 1 september 2025.

CSN har gjort en kostnadsuppskattning av vilka anpassningar som krävs av IT-stödet och har uppskattat kostnaden till 151,0 miljoner kronor. Därutöver tillkommer ökade administrationskostnader med i genomsnitt 31,4 miljoner kronor.

Nedanstående tabell visar påverkan på CSN:s förvaltningsanslag och investeringsbehovet för åren 2024 – 2035. Systemutvecklingen kan komma att påverka omställningsstudiestödet och ny utbetalningsmyndighet eftersom samma typ av kompetens behövs för alla dessa delar och omfattande samplanering och anpassning av utvecklingstakten inom alla uppdragen kommer att krävas. Det påverkar även CSN:s möjligheter till engagemang i andra utvecklingsprojekt.

Med anledning av detta hemställer CSN om utökade medel från 2024 och framåt.

Anslagsäskande, miljoner kronor, 2024 – 2035

Kostnad/Anslagsbelastning för Enklare verkställighet													
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Snitt ¹
Kostnad för IT-system													
- CSN, kostnad för system	5,7	8,6	15,7	15,3	15,0	14,6	14,3	13,9	13,5	13,2	12,8	8,4	13,7
Kostnad för ökad administration													
- CSN, ökad administration	14,2	28,8	32,9	32,9	32,2	31,8	31,4	30,9	30,8	30,5	30,5	30,5	31,4
Summa kostnad/anslagsbelastning	19,9	37,5	48,6	48,2	47,2	46,4	45,6	44,8	44,4	43,7	43,3	38,9	45,1

Investeringsbehov, miljoner kronor, 2024 – 2035

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Enklare verkställighet												
IB lån i Riksgälden	0,0	74,6	120,2	107,7	95,3	82,9	70,4	58,0	45,6	33,1	20,7	8,3
+ investering/nyupplåning	74,6	49,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- avskrivning	0,0	4,1	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	8,3
UB lån i Riksgälden	74,6	120,2	107,7	95,3	82,9	70,4	58,0	45,6	33,1	20,7	8,3	0,0

Ämnesbetyg

I december 2020 lämnade CSN ett remissvar på utredningen 'Bygga, bedöma, betygsätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper' (SOU 2020:43). Utredningen beskrev vissa centrala delar av förslagen på ett övergripande sätt, vilket innebar att CSN inte kunde bedöma kostnaderna i alla delar. Detta påpekades i remissvaret (ADM 2020-451). CSN:s kostnad för att anpassa den maskinella prövningen till det nya betyget beräknades till drygt 2 miljoner kronor.

CSN har därefter varit remissinstans avseende förslag med anledning av införandet av ämnesbetyg (ADM/2022:103) och beräknat att systemet behöver anpassas för att kunna hantera de nya ämneskurserna, vilket medför en utvecklingskostnad på 3,6 miljoner kronor. CSN bedömer att det rör sig om mindre anpassningar av befintligt system, vilket inte genererar någon kostnadsbesparing eller utökad servicepotential. Sådana tillkommande utvecklingsutgifter ska kostnadsföras när de uppkommer och inte lånefinansieras.

Under förutsättning att resultatprövning kan göras maskinellt uppkommer inga ytterligare kostnader kommande år. Om kurskoderna utformas så att CSN inte längre kan utläsa informationen maskinellt, utan istället behöver hantera ärenden manuellt, innebär det en betydande ökad administration för CSN. Den ökade administrationen leder till längre handläggningstider och väntetid för de studerande avseende beslut om studiemedel och studiestartsstöd. En manuell handläggning av ansökningar om studiemedel och studiestartsstöd beräknas medföra en årlig kostnad av 22,7 miljoner kronor från och med ikraftträdandet. CSN avser då att åska motsvarande belopp i höjt förvaltningsanslag som kompensation för den ökade handläggningskostnaden.

CSN hemställer om extra medel på motsvarande 3,6 miljoner kronor i utökad anslag 2025 för full kompensation vid ett ikraftträdande den 1 juli 2025.

Anslagsjustering av omställningsstudiestödet

Projektet att utveckla systemstöd för det nya omställningsstudiestödet är omfattande och har stor påverkan på hela CSN:s ekonomi. Projektet är väl finansierat men CSN behöver en större ekonomisk buffert för att klara svängningarna i projektet mellan åren.

Att utveckla systemstödet för omställningsstudiestödet är till stora delar lånefinansierat, men det finns även aktiviteter och kostnader som belastar CSN:s förvaltningsanslag. CSN har varit tvungen att skjuta stora delar av dessa aktiviteter till kommande år utifrån att tillgängliga resurser saknats. Det rör bland annat kostnader för projektstöd samt arbetssätt och metoder. Utöver detta beräknas kostnaderna för infrastruktur att bli högre än CSN:s ursprungliga beräkningar.

Administrationen är till en början väldigt manuell och resurskrävande. CSN har fått finansiering för en hög grad manuell administration de första åren, men från och med 2026 minskar finansieringen då myndigheten räknat med mer automatiska processer. Tidplanen för projektet är anpassad till att i tid vara klar med automatiserade delar i beviljningen för att kunna möjliggöra kortare handläggningstider och succesivt minska antalet handläggare. CSN behöver utöka utrymmet att föra medel mellan åren för att kunna slutföra systemutveckling annars riskerar CSN att ha kvar manuell och resurskrävande administration när anslaget för omställningsstudiestödets administration minskar.

CSN:s ekonomiska handlingsutrymme försämras med nuvarande nivåer på anslagskredit och anslagssparande när kostnader för projektet förskjuts jämfört med ursprunglig kostnadsuppskattning.

Det anvisade anslaget för 2025 är, såsom CSN har anfört tidigare, mycket lägre än CSN:s prognos. Anslagsminskningen består av en tillfällig underfinansiering av det nya omställningsstudiestödet. Den kraftiga anslagsminskningen försvårar även den möjligheten att utöka utvecklingskapaciteten och CSN:s långsiktiga ekonomiska planering.

Med anledning av detta hemställer CSN om en utökad anslagsbehållning och anslagskredit för planeringsperioden från 3 procent till 5 procent och att anslaget för år 2025 justeras upp i nivå med tidigare lämnade beräkningar motsvarande 47,8 miljoner kronor.

2. Sakanslag

2.1 Studiehjälp m.m. (Anslag 15 1:1)

Anslagsbelastning

Studiehjälp består av studiebidrag, extra tillägg, inackorderingstillägg, ersättning för dagliga resor för svenska elever utomlands och kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning.

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Studiebidrag	4 056,9	4 191,7	4 271,6	4 348,9	4 418,4
Extra tillägg	64,2	59,3	54,8	49,8	46,4
Inackorderingstillägg	69,3	71,1	72,2	73,0	73,9
Ersättning för dagliga resor	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Lärlingsersättning	127,7	136,0	141,9	147,8	153,7
Summa¹	4 322,8	4 458,3	4 540,7	4 619,7	4 692,6

¹Utfallet för år 2022 har hämtats från ekonomisystemet. De enskilda beloppen per stödform är hämtade från studiehjälpens produktionssystem, varför det förekommer skillnader vid summeringen.

Antal elever med studiehjälp, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal elever	446 199	459 300	467 500	476 100	484 500

Studiebidrag

Prognosen över antalet elever med studiebidrag bygger på uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB). Enligt SCB:s befolkningsframskrivningar kommer det totala antalet 16–20-åringar att öka successivt perioden 2023 – 2026. Även CSN:s prognos över antalet elever med studiebidrag påverkas av större årskullar. För respektive ålder (16–20 år) har CSN beräknat andelen och antalet med studiebidrag.

Antal elever med studiebidrag, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal elever	445 745	458 800	467 000	475 600	484 000

Studiebidraget utbetalas normalt under 10 månader per år. Det maximala beloppet per elev i studiebidrag är 12 500 kronor. Det genomsnittliga beloppet per elev blir lägre än maxbeloppet, främst beroende på att många elever inte läser med studiebidrag under hela året. De genomsnittsbelopp CSN använder i prognoserna är beräknade med hjälp av nyttjandegrader för respektive ålder, som är hämtade från tidigare utfallsdata.

Studiebidraget lämnas först från och med kvartalet efter det att den studerande fyllt 16 år. Det innebär att hälften av en årskull elever som börjar gymnasieskolan inte alls får studiebidrag eller enbart får studiebidrag under delar av sin första termin i gymnasieskolan.

Utflöde av studiebidrag, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Studiebidrag	4 056,9	4 191,7	4 271,6	4 348,9	4 418,4

Extra tillägg

Det inkomstprövade extra tillägget lämnades 2022 till 11 200 elever, vilket är en kraftig minskning med 4 700 elever jämfört med 2021. Det var även en betydande minskning av andelen med extra tillägg i förhållande till studerande med studiebidrag.

Redan 2019 skedde ett trendbrott när antalet och andelen elever som fick extra tillägg minskade något, efter många års ökning. Perioden 2020 – 2022 var minskningen betydligt större. Utvecklingen har sannolikt ett samband med invandringen till Sverige och den stora flyktingmottagningen 2015, särskilt antalet ensamkommande flyktingbarn påverkar utflödet av extra tillägg. Under perioden 2023 – 2026 beräknar CSN fortsatt nedgång, men med relativt liten minskning av antalet elever med extra tillägg.

Antal elever med extra tillägg, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal elever	11 192	10 300	9 500	8 600	8 000

Extra tillägg lämnas med 855, 570 eller 285 kronor per månad. Inkomstgränserna och beloppen har varit oförändrade sedan den 1 juli 1994. En hög andel elever är berättigade till det högsta bidraget på grund av mycket låga familjeinkomster. Av dem som fick extra tillägg återfanns 90 procent i den grupp som fick det högsta beloppet.

Utflyde av extra tillägg, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Extra tillägg	64,2	59,3	54,8	49,8	46,4

Inackorderingstillägg

Inackorderingstilläggets storlek varierar mellan 1 190 och 2 350 kronor per månad beroende på avståndet mellan föräldrahemmet och skolan. Under 2022 har 7 400 elever beviljats inackorderingstillägg vilket är en minskning med ungefär 40 elever jämfört med 2021. Under perioden 2023 – 2026 beräknas en viss ökning av antalet elever med inackorderingstillägg. Prognosen av antalet elever med inackorderingstillägg är kopplad till utvecklingen för det totala antalet med studiehjälp och andelen vid friskolor.

Antal elever med inackorderingstillägg, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal elever	7 400	7 600	7 720	7 800	7 900

Utflyde av inackorderingstillägg, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Inackorderingstillägg	69,3	71,1	72,2	73,0	73,9

Studiehjälp för utlandsstudier

Utgifterna för studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg utomlands ingår i ovan beräknade utflyden. Därutöver utbetalas cirka 200 000 kronor per år i ersättning för dagliga resor. År 2022 fick 1 033 elever studiebidrag utbetalt, 52 elever inackorderingstillägg och endast ett fåtal får extra tillägg och ersättning för dagliga resor.

Kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning (lärlingsersättning)

Studerande som går på en lärlingsutbildning inom gymnasieskolan har möjlighet att ansöka om lärlingsersättning. Lärlingsersättningen kan maximalt utbetalas med 1 000 kronor per månad i nio månader under året. Under 2022 har 21 600 elever beviljats lärlingsersättning. Det är en ökning med 1 100 personer jämfört med 2021. Prognosen är att antalet elever med lärlingsersättning fortsätter att öka, bland annat eftersom antalet 16–20-åringar blir fler under prognosperioden.

Antal elever med lärlingsersättning, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal elever	21 593	23 000	24 000	25 000	26 000

Utflyde av lärlingsersättning, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Lärlingsersättning	127,7	136,0	141,9	147,8	153,7

2.2 Studiemedel m.m. (Anslag 15 1:2)

Anslaget är uppdelat i fyra anslagsposter: generellt bidrag, högre bidrag, tilläggsbidrag och statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag. Det generella bidraget är styrt av rättigheter, medan det högre bidraget beviljas inom de ekonomiska ramar som finns. Studiemedel i form av lån belastar inte anslaget och redovisas därför under anslaget 'Statens utgifter för studiemedelsräntor'.

Anslagsbelastning

Anslagsbelastningen är främst beroende av antalet studerande. För varje tusental studerande med generellt bidrag som det faktiska antalet avviker från prognosen ökar eller minskar anslagsbelastningen med 43 miljoner kronor per år. Motsvarande siffra för studerande med högre bidraget uppgår till 82 miljoner kronor per år.

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Generellt bidrag	11 255,4	11 932,3	12 932,2	12 953,4	12 967,7
Högre bidrag	2 121,5	2 230,1	2 437,9	2 436,8	2 420,7
Tilläggsbidrag	638,7	706,3	735,4	735,5	734,3
Pensionsavgifter	3 807,6	3 858,3	3 505,4	3 459,1	3 928,7
Anslagsförbrukning	17 823,1	18 727,0	19 610,9	19 584,9	20 051,4

Även prisbasbeloppets utveckling har betydelse för anslagsbelastningen. För varje hundratal kronor som basbeloppet avviker från prognos ökar eller minskar anslagsbelastningen med 41 miljoner kronor år 2024. Förändringen varierar något beroende på avrundningseffekter.

Antal stödtagare

I prognosen över antalet studerande med studiemedel har CSN utgått från volymerna från andra halvåret 2022. Därefter beräknas mindre variationer i volymerna under prognosperioden 2023 – 2026. Detta främst på grund av förändringar i arbetslösheten. Enligt prognos från Konjunkturinstitutet beräknas arbetslösheten först öka, främst under 2023, för att sedan minska tillbaka till nivåerna för 2022 under slutet av prognosperioden. I volymprognosen har hänsyn tagits till att vissa utbildningsplatser upphör medan andra tillkommer, samt att det nya omställningsstudiestödet kan minska efterfrågan på studiemedel.

Antal personer med studiemedel, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Grundskole- och gymnasiestudier	159 227	156 000	158 000	154 000	152 000
Eftergymnasiala studier	400 083	388 000	390 000	387 000	384 000
Utlandsstudier	25 872	26 500	27 500	27 800	28 200
Totalt (Netto) ¹	550 518	535 000	540 000	533 000	529 000

¹ Nettoräknat antal. En person kan förekomma både utomlands och som studerande i Sverige samt på flera studienivåer under året, men totalsumman är nettoräknad. Det vill säga en person förekommer bara en gång i totalsiffran.

Av tabellen framgår att prognosen för kalenderåret 2023 är betydligt lägre än utfallet för kalenderåret 2022. Det återspeglar dock en volymminskning som redan inträffat under andra halvåret 2022, när inkomstprövningen återinfördes och arbetslösheten minskade kraftigt.

Genomsnittsbelopp

Beräkningen av genomsnittsbeloppen under prognosperioden grundas på nyttjandegraden från 2022, det vill säga den andel av maxbeloppet som de studerande faktiskt utnyttjat. Nyttjandegraden beror främst på studietakten och studietidens längd. Maxbeloppet och därmed genomsnittsbeloppets storlek påverkas även av prisbasbeloppet. År 2023 höjdes prisbasbeloppet med 4 200 kronor.

Högre bidrag

Anslagsposten för högre bidrag är uppdelad i olika delposter:

- Delpost 2.2 för dem som studerar för att nå grundskole- eller gymnasiekompetens
- Delpost 2.3 för studerande som repetitionsläser på grundskolenivå
- Delpost 2.5 för arbetslösa ungdomar i åldrarna 20 – 24 som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning eller från introduktionsprogram
- Delpost 2.7 för studerande på kompletterande pedagogisk utbildning (KPU), som leder till ämneslärarexamen.

För delpost 2.2 utgår prognosen från det senaste halvårsutfallet. Därefter beräknas volymen vara relativt oförändrad perioden 2023 – 2026. Mindre förändringar har medräknats till följd av att finansiering av vissa tillfälliga utbildningsplatser upphör samtidigt som det även tillkommer nya utbildningsplatser. Hänsyn har även tagits för förändringar i arbetslösheten under prognosperioden.

För delpost 2.3 beräknas fullt utnyttjande av tilldelade medel 2023. För perioden 2024 – 2026, baseras utgiftsprognosen på att 5 300 personer per halvår kommer att erhålla högre bidraget från delposten.

För delpost 2.5 innebär prognosen färre stödtagare under prognosperioden eftersom studerande från introduktionsprogram beräknas fortsätta att minska.

För delpost 2.7 utgår prognosen ifrån utfallet andra halvåret 2022. Därefter beräknas volymen öka något till följd av den satsning som görs på försöksverksamhet med kortare kompletterande pedagogisk utbildning.

Studiebidrag, utgifter, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Generellt bidrag	11 255,4	11 932,3	12 932,2	12 953,4	12 967,7
Högre bidraget	2 121,5	2 230,1	2 437,9	2 436,8	2 420,7
kompetenshöjande studier	1 585,6	1 648,9	1 798,6	1 798,4	1 783,7
repetition	186,0	228,0	251,3	254,0	256,6
komplettering m.m. 20-24 år	280,4	272,9	294,3	289,6	284,7
pedagogisk utbildning	69,4	80,3	93,7	94,9	95,7
Totalt	13 376,9	14 162,4	15 370,1	15 390,3	15 388,4

Tilläggsbidrag

Antalet studerande med barn som får tilläggsbidrag under prognosperioden har beräknats som en andel av det totala antalet med studiemedel, på grundskole- och gymnasienivå respektive eftergymnasial nivå. Under 2022 var det nästan 35 procent av studiemedelstagarna på grundskole- och gymnasienivå som fick tilläggsbidrag. Motsvarande siffra på eftergymnasial nivå var 16 procent.

Tilläggsbidrag, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Tilläggsbidrag	638,7	706,3	735,4	735,5	734,3

Statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag

Pensionsgrundande belopp har beräknats som 138 procent av det studiebidrag som betalas ut. Pensionsavgifterna har sedan beräknats som 18,5 procent av det pensionsgrundande beloppet. Därefter medräknas den reglering av inbetalda pensionsavgifter som görs tre år i efterhand. Även den ränta som uppkommer är inräknad. För 2023 är regleringsbeloppet och den preliminära inbetalningen av pensionsavgifter fastställda.

Statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Pensionsgrundande belopp	-	-	21 210,8	21 238,6	21 236,0
Beräknade pensionsavgifter	3 843,1	3 791,8	3 924,0	3 929,1	3 928,7
Regleringsbelopp	-35,5	66,5	-418,6	-470,0	-
Statlig ÅP-avgift	3 807,6	3 858,3	3 505,4	3 459,1	3 928,7

2.3 Omställningsstudiestöd (Anslag 15 1:3)

Ett nytt studiestöd har införts som administreras från oktober 2022 för studier från och med 2023. Syftet med omställningsstudiestödet är att förbättra möjligheterna för vuxna att finansiera studier som stärker deras ställning på arbetsmarknaden. Stödet kan lämnas till de som är etablerade och väl förankrade på arbetsmarknaden. Anslaget är uppdelat i tre anslagsposter; omställningsstudiebidrag för offentliganställda respektive privatanställda samt statlig ålderspensionsavgift för omställningsstudiebidrag.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2023 – 2026

År	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Bidrag offentliganställda	408,0	850,0	1 462,0	2 200,1
Bidrag privatanställda	827,0	1 726,0	2 968,0	4 466,9
Statlig ÅP-avgift	125,0	260,0	447,0	672,0
Anslagsförbrukning	1 360,0	2 836,0	4 877,0	7 339,0

Omställningsstudiestödet lämnas inom ramen för tillgängliga medel. Anslagsbelastningen bedöms därför främst utifrån tilldelat anslag. CSN:s prognos utgår ifrån att pengarna kommer att nyttjas fullt ut. En förutsättning är dock att CSN klarar av att handlägga ärenden i tillräcklig takt för att pengarna ska utbetalas under året. Mycket av hanteringen av omställningsstudiestödet sker till en början manuellt men i takt med att systemstödet byggs ut minskar den.

Under första ansökningsomgången 2023 är det betydligt fler som har ansökt än vad som ryms inom ramen för budgeten. Av de ansökningar som hittills beviljats avser merparten studier på yrkeshögskola eller universitet/högskola.

För år 2024 och 2025 baseras prognosen på att anslaget tilldelas pengar i enlighet med beräknade belopp i budgetpropositionen (prop. 2022/23:1). För år 2026 är CSN:s utgiftsprognos lika som beräknad anslagsnivå i det statliga informationssystemet Hermes.

Antal personer med omställningsstudiestöd, 2023 – 2026

År	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Omställningsstudiestöd	11 000	20 000	33 000	45 000

Omställningsstudiebidrag för offentliganställda

Anslagsposten belastas av utgifter för omställningsstudiebidrag till studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i offentlig sektor. Anslagsposten för offentliganställda utgör 33 procent av det totala anslaget 2023, vilket även beräknas vara fördelningen under perioden 2024 – 2026. Fördelningen avspeglar andelen förvärvsarbete i offentlig sektor. Av de ansökningar som hittills inkommit är dock ungefär 53 procent från offentlig sektor.

Bidrag offentliganställda, miljoner kronor, 2023 – 2026

År	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Bidrag offentliganställda	408,0	850,0	1 462,0	2 200,1

Omställningsstudiebidrag för privatanställda

Anslagsposten belastas av utgifter för omställningsstudiebidrag till studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i privat sektor. Anslagsposten för privatanställda utgör 67 procent av det totala anslaget 2023, vilket även beräknas vara fördelningen under perioden 2024 – 2026. Fördelningen avspeglar andelen förvärvsarbete i privat sektor. Av de ansökningar som hittills inkommit är dock ungefär 47 procent från privat sektor.

Bidrag privatanställda, miljoner kronor, 2023 – 2026

År	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Bidrag privatanställda	827,0	1 726,0	2 968,0	4 466,9

Statlig ÅP-avgift för omställningsstudiebidrag

Avsättningen för den statliga ålderspensionsavgiften är ungefär 10,21 procent av utbetalt omställningsstudiebidrag. Det skiljer sig från hur studiemedlets pensionsavgift beräknas. Detta för att omställningsstudiestödet ska harmonisera med andra liknande skattepliktiga ersättningar. För 2023 är den preliminära inbetalningen av pensionsavgifter beslutad.

Statlig ålderspensionsavgift för omställningsstudiebidrag, miljoner kronor, 2023 – 2026

År	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Statlig ÅP-avgift	125,0	260,0	447,0	672,0

2.4 Statens utgifter för studiemedelsräntor (Anslag 15 1:4)

Anslaget är uppdelat i två anslagsposter; Statens utgifter för studiemedelsräntor och Statens utgifter för räntor på återkrav.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Studiemedelsräntor	18,6	633,7	1 164,0	1 904,0	2 366,5
Räntor på återkrav	4,0	13,8	10,9	7,8	7,9
Anslagsförbrukning	22,6	647,5	1 174,9	1 911,8	2 374,3

Statens utgifter för studiemedelsräntor – ny räntemodell

Till och med år 2022 belastades anslagsposten huvudsakligen av utgifter för nedsättning av studiemedelsräntor för studielån upplånade efter 1988, genom den 30-procentiga nedsättningen av räntesatsen till kund. Från och med 2023 har utgifterna på anslaget beräknats med utgångspunkt ifrån den nya räntemodellen som införts.

Räntemodellen innebär att samtliga låntagare med lån efter 1988, det vill säga både befintliga och kommande låntagare, betalar ett påslag på räntan som finansierar både äldre och kommande kreditförluster. Beloppet sätts i relation till den totala lånefordran och ett påslag av ränta beräknas för att täcka den samlade förlusten.

CSN:s upplåningsränta för studielån i Riksgäldskontoret, 2022 – 2026

År	Räntesats ¹	
2022	-0,03	Fastställd
2023	0,20	Fastställd
2024	0,92	Prognos
2025	1,69	Prognos
2026	1,93	Prognos

¹ Denna räntesats innehåller inte påslag eller subvention.

Räntesatsen för CSN:s upplåning av studielån i Riksgäldskontoret beräknas som ett icke-vägt genomsnitt av alla räntor under en treårsperiod på Riksgäldskontorets emissioner av statsobligationer och statsskuldväxlar.¹⁷ De räntesatser som använts från och med 2024 har CSN beräknat med utgångspunkt från prognoser på statsobligationer och statsskuldväxlar från Konjunkturinstitutet. Med utgångspunkt ifrån denna ränta beräknas sedan räntepåslag och räntesubvention.

Studiemedelsräntor, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Ingående lånestock	250 788,7	261 285,5	273 811,3	273 492,5	289 854,8
Utgående lånestock	261 285,5	273 811,3	273 492,5	289 854,8	307 387,7
Räntebelopp bas, till Riksgälden	0	535,1	2 594,9	5 053,8	6 127,4
Räntebelopp påslag, till kreditreserven	-	1 712,4	1 805,2	1 913,8	2 031,9
Räntesubvention (cirka 30 procent)	0	674,3	1 320,0	2 090,3	2 447,8
Periodiseringar	18,6	-40,6	-156,0	-186,3	-81,3
Ränteutgift studiemedelsräntor	18,6	633,7	1 164,0	1 904,0	2 366,5

Inbetalningar och avskrivningar minskar skuldstocken, som emellertid främst förändras genom nya utbetalningar av lån. I följande tabell redovisas den beräknade utbetalningen av lån.

¹⁷ Nominella statsobligationer och statsskuldväxlar (exklusive statsskuldväxlar med 3-månaders löptid).

Utbetalning av lån, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Grundlån	21 154,4	22 812,3	24 933,6	25 106,8	25 285,5
Tillägglån	2 260,0	1 938,1	2 115,3	2 128,0	2 139,9
Merkostnadslån	1 195,9	1 232,7	1 377,9	1 421,5	1 467,8
Omställningsstudielån	-	250,0	517,0	883,0	1 287,0
Summa lån	24 610,3	26 233,1	28 943,8	29 539,3	30 180,2

Kreditreserven

Genom den nya räntemodell som införts från och med 2023 utgörs avsättningarna till kreditreserven av det räntepåslag som ska finansiera både äldre och kommande kreditförluster. Utflödet från kreditreserven utgörs av avskrivningar av kapital och kapitaliserad ränta för lån tagna efter 1988.

Nya kreditreserven, miljoner kronor, 2023 – 2026

År	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Ingående balans	0	1 037,2	2 201,2	3 497,8
Räntebelopp påslag	1 712,4	1 805,2	1 913,8	2 031,9
Avskrivningar	-687,0	-656,0	-665,0	-679,0
Ränta kreditreserven	11,8	14,8	47,8	80,6
Utgående balans	1 037,2	2 201,2	3 497,8	4 931,2

Statens utgifter för räntor på återkrav

Anslagsposten belastas med ränteutgifter för återkravsfordringar på lån tagna efter 1988. CSN:s upplåning av återkravsfordringar i Riksgäldskontoret uppgick vid utgången av 2022 till 515 miljoner kronor. Räntan för återkravsskulden är helt anslagsfinansierad och räntesatsen baseras på Riksbankens styrränta. Den styrränta CSN använt i beräkningarna är baserad på prognoser från Konjunkturinstitutet.

CSN:s upplåningsränta i Riksgäldskontoret på lån för återkrav, 2022 – 2026

År	Räntesats
2022	0,75 Årsgenomsnitt
2023	2,69 Prognos
2024	2,17 Prognos
2025	1,53 Prognos
2026	1,50 Prognos

Utgiftsprognosen för anslagsposten följer ungefär den beräknade utvecklingen av räntesatsen.

Statens utgifter för räntor på återkrav, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Räntor på återkrav	4,0	13,8	10,9	7,8	7,9

2.5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk (Anslag 15 1:5)

Särskilda insatser för döva och hörselskadade elever och elever vid Rh-anpassad¹⁸ utbildning (Rg-bidrag)

Rg-bidraget betalas ut till ungdomar för gymnasiestudier för döva, hörselskadade eller svårt rörelsehindrade vid riksgymnasieskolor. Rg-bidraget ska täcka utgifter för skäligen levnadskostnader och ges till ungdomar som bor tillfälligt på en utbildningsort. Bidraget lämnas antingen för att pendlingsavståndet till deras ordinarie bostad är för långt eller för att det finns andra särskilda skäl att den studerande ska bo på utbildningsorten under utbildningstiden. Förutom för boende får eleven bidrag även för kost, dagliga transporter, resor till hemorten, ledsagare eller andra merkostnader på grund av elevens funktionsnedsättning.

Antalet elever med Rg-bidrag uppgick till 283 under 2022, vilket är en minskning med 22 elever jämfört med 2020. De kommande åren prognostiseras svagt minskande antal elever med Rg-bidrag medan den genomsnittliga utgiften per elev beräknas öka till följd av inflationen.

Antal elever med Rg-bidrag, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal elever	283	260	250	240	230

Utgift för Rg-bidrag, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Rg-bidrag	35,6	35,2	34,4	33,4	32,5

2.6 Studiestartsstöd (Anslag 15 1:7)

Anslaget får användas för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag. Studiestartsstödet är inte pensionsgrundande. Studiestartsstödet infördes den 2 juli 2017. Målgruppen för studiestartsstödet är arbetslösa som är minst 25 år och som har kort tidigare utbildning. Det är kommunerna som rekryterar och beslutar om målgruppen.

Anslagsbelastning

Anslagsförbrukning, miljoner kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Studiestartsstöd	292,8	334,1	371,3	371,3	371,3
Tilläggsbidrag	22,6	25,9	28,7	28,7	28,7
Anslagsförbrukning	315,4	360,0	400,0	400,0	400,0

¹⁸ Rh-anpassad betyder 'anpassad till rörelsehindrade'.

Prognosen för 2023 är 360 miljoner kronor och utgår ifrån att vissa kommuner inte kommer att använda hela sitt anslag och att omfördelningen inte kommer att bli fullt optimal under 2023. För perioden 2024 – 2026 uppgår CSN:s utgiftsprognos till 400 miljoner kronor årligen, vilket är lika med beräknade anslagsbelopp i budgetpropositionen (prop. 2022/23:1). CSN bedömer att det kommer att finnas efterfrågan motsvarande detta belopp vid rätt fördelning av pengar mellan kommuner. Det brukar vara många kommuner som gör av med hela sitt anslag och efterfrågar om mer pengar under året.

Antal personer med studiestartsstöd, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Studiestartsstöd	6 074	6 700	7 000	6 900	6 800

2.7 Återbetalning

I detta avsnitt görs prognoser över antalet låntagare och belopp för perioden 2023 – 2026.

Samtliga lånetyper

I tabellerna nedan visas en sammanställning av de olika lånetyperna för att ge en samlad bild över antalet lån samt hur CSN prognostiserar samtliga förändringar för lånen till och med 2026. Antalet lån beräknas öka.

Antal lån, alla lånetyper, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Återbetalningsskyldiga	1 472 613	1 500 994	1 531 000	1 554 000	1 576 000
Inte återbetalningsskyldiga ¹	268 299	264 300	254 000	248 000	248 000
Summa	1 740 912	1 765 294	1 785 000	1 802 000	1 824 000

¹ Med 'Inte återbetalningsskyldiga' menas de låntagare som är i studier eller som vid ingången av ett kalenderår fått studiestöd någon gång under de senaste sex månaderna och som inte blivit återbetalningsskyldiga efter någon tidigare studieperiod.

Skuldstocken för annuitetslån ökar mer än minskningen inom lånetyperna studielån och studiemedel.

Låntagarnas skuld den 31 december, samtliga lån, miljarder kronor, 2022 – 2026¹

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Studiemedel	0,63	0,49	0,36	0,26	0,16
Studielån	23,52	20,75	18,31	16,21	14,35
Annuitetslån	237,08	252,65	271,28	291,19	311,81
Summa	261,23	273,89	289,95	307,66	326,32

¹ Inklusivt uppsagda lån, exklusive återkravsskuld.

Hur många låntagare som finns netto framgår av nedanstående tabell där varje låntagare endast finns i en grupp beroende på vilka lånekombinationer som låntagaren har.

Antal låntagare netto den 1 januari, lånekombinationer samtliga lån, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Enbart studiemedel	25 568	21 664	18 300	15 300	12 700
Enbart studielån	166 004	147 751	129 900	112 700	95 900
Enbart annuitetslån	1 459 135	1 517 618	1 569 000	1 615 000	1 662 000
Studiemedel och studielån	6 988	6 155	5 400	4 800	4 300
Studiemedel och annuitetslån	905	680	480	330	250
Studielån och annuitetslån	35 460	30 570	26 400	22 800	20 000
Alla tre lånetyperna	606	530	460	400	350
Uppsagt lån	2 215	2 450	2 650	2 850	3 000
Summa	1 696 881	1 727 418	1 752 590	1 774 180	1 798 500

Studiemedel före 1989

Antal återbetalningsskyldiga låntagare med studiemedel, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal	33 887	28 886	24 500	20 700	17 500

Antalet låntagare med lånetypen studiemedel har de senaste två åren minskat med 5 700 respektive 5 000 genom slutbetalningar och avskrivningar. Minskningstakten beräknas successivt avta till drygt 3 000 vid ingången av år 2026.

I tabellen nedan visas hur låntagarnas skulder beräknas minska vid ett antagande om att regleringstalet blir 1,05 år 2023 och därefter 1,02 (skuldjustering). Detta motsvarar en ökning av konsumentprisindex med fem samt två procent per år. Det är möjligt att konvertera studiemedel till studielån eller annuitetslån.

Låntagarnas skuld, studiemedel, miljarder kronor, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Skuld vid årets början	0,76	0,63	0,49	0,36	0,26
Konvertering	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inbetalning	-0,10	-0,10	-0,08	-0,06	-0,06
Avskrivning	-0,07	-0,06	-0,06	-0,05	-0,05
Skuldjustering	0,03	0,02	0,01	0,01	0,00
Skuld vid årets slut	0,63	0,49	0,36	0,26	0,16

Studielån mellan 1989 och den 30 juni 2001

Antal återbetalningsskyldiga låntagare med studielån, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Antal	210 091	186 099	163 000	142 000	122 000

Antalet låntagare med lånetypen studielån beräknas minska med 20 000 – 24 000 per år genom slutbetalningar. Det förekommer även konverteringar från studielån till annuitetslån.

Låntagarnas skuld, studielån, miljarder kronor, 2022 – 2026¹

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Skuld vid årets början	26,73	23,52	20,75	18,31	16,21
Konvertering	-0,02	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01
Inbetalning	-2,75	-2,47	-2,23	-1,98	-1,74
Avskrivning ²	-0,44	-0,44	-0,45	-0,46	-0,47
Ränta	0,00	0,16	0,25	0,35	0,35
Skuld vid årets slut	23,52	20,75	18,31	16,21	14,35

¹ Inklusive uppsagda lån, exklusive återkravsskuld

² Inklusive skuldförändring på grund av återkrav

Sammanläggningar mellan studielån och annuitetslån minskar. Fortfarande förekommer konverteringar från studiemedel till studielån.

Annuitetslån efter den 30 juni 2001

Antal låntagare med annuitetslån, 2022 – 2026

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Återbetalningsskyldiga	1 229 169	1 286 570	1 344 000	1 392 000	1 437 000
Inte återbetalningsskyldiga ¹	268 299	264 300	254 000	248 000	248 000
Summa	1 497 468	1 550 870	1 598 000	1 640 000	1 685 000

¹ Med 'Inte återbetalningsskyldiga' menas de låntagare som är i studier eller som vid ingången av ett kalenderår fått studiestöd någon gång under de senaste sex månaderna och som inte blivit återbetalningsskyldiga efter någon tidigare studieperiod.

Antalet låntagare med annuitetslån ökar genom att de nya låntagarna är fler än dem som slutbetalar sina lån. Ökningstakten perioden 2024 – 2026 beräknas variera mellan 39 000 och 43 000 låntagare per år.

Låntagarnas skuld, annuitetslån, miljarder kronor, 2022 – 2026¹

År	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Skuld vid årets början	223,45	237,08	252,65	271,28	291,19
Utlåning	24,61	26,23	28,94	29,54	30,18
Konvertering	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04
Inbetalning	-10,51	-11,15	-11,65	-12,06	-12,45
Avskrivning ²	-0,52	-0,56	-0,58	-0,58	-0,57
Ränta	0,00	1,00	1,88	2,97	3,42
Skuld vid årets slut	237,08	252,65	271,28	291,19	311,81

¹ Inklusive uppsagda lån, exklusive återkravsskuld

² Inklusive skuldförändring på grund av återkrav

3. Ekonomiska villkor

3.1 Översikt över verksamhetens finansiering

Anslag (miljoner kronor)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Utgiftsområde 15					
1:1 Studiehjälp	4 322,8	4 458,3	4 540,7	4 619,7	4 692,6
Anslagspost 1	4 195,1	4 322,3	4 398,8	4 471,8	4 538,9
Anslagspost 2	127,7	136,0	141,9	147,8	153,7
1:2 Studiemedel	17 823,1	18 727,0	19 610,9	19 584,9	20 051,4
Anslagspost 1 ¹	11 255,4	11 932,3	12 932,2	12 953,4	12 967,7
Anslagspost 2	2 121,5	2 230,1	2 437,9	2 436,8	2 420,7
Delpost 2	1 585,6	1 648,9	1 798,6	1 798,4	1 783,7
Delpost 3	186,0	228,0	251,3	254,0	256,6
Delpost 5	280,4	272,9	294,3	289,6	284,7
Delpost 7	69,4	80,3	93,7	94,9	95,7
Anslagspost 3	3 807,6	3 858,3	3 505,4	3 459,1	3 928,7
Anslagspost 4	638,7	706,3	735,4	735,5	734,3
1:3 Omställningsstudiestöd	-	1 360,0	2 836,0	4 877,0	7 339,0
Anslagspost 1	-	408,0	850,0	1 462,0	2 200,1
Anslagspost 2	-	827,0	1 726,0	2 968,0	4 466,9
Anslagspost 3	-	125,0	260,0	447,0	672,0
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	22,6	647,5	1 174,9	1 911,8	2 374,3
Anslagspost 1	18,6	633,7	1 164,0	1 904,0	2 366,5
Anslagspost 2	4,0	13,8	10,9	7,8	7,9
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och viss föräldrautbildning i teckenspråk	35,6	35,2	34,4	33,4	32,5
Anslagspost 1	35,6	35,2	34,4	33,4	32,5
1:7 Studiestartsstöd	315,4	360,0	400,0	400,0	400,0
Anslagspost 1	292,8	334,1	371,3	371,3	371,3
Anslagspost 2	22,6	25,9	28,7	28,7	28,7
1:8 Centrala studiestödsnämnden m.m.	1 062,4	1 117,6	1 205,9	1 247,8	1 230,5
Anslagspost 1 ²	1 062,4	1 117,6	1 205,9	1 247,8	1 230,5
Summa	23 581,9	26 705,6	29 802,8	32 674,6	36 120,3

¹ Anslagsposten får även användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som har upphört enligt regleringsbrev.

² Prognoserna för 2024 – 2026 är lika med anslagsprognoserna för perioden från inrapporteringsystemet Hermes med tillägg för anslagsäskanden.

3.2 Redovisning av inkomster

Inkomstkälla (miljoner kronor) ¹	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
2340 Räntor på studielån	18,52	20,00	24,00	34,00	36,00
2342 Ränteinkomster på återkrav m.m.	18,52	20,00	24,00	34,00	36,00
2394 Övriga ränteinkomster	76,80	-	-	-	-
402 Ränteinkomster på lån för studielån i Riksgälden	76,80	-	-	-	-
2562 Administrativa avgifter	714,74	722,26	728,74	732,22	736,47
2800 Övriga inkomster av statens verksamhet	0,02	-	-	-	-
116 Övriga inkomster	0,02	-	-	-	-
4300 Återbetalning av studielån	270,87	268,11	320,09	408,06	410,04
4312 Återbetalning av allmänna studielån	0,12	0,09	0,07	0,05	0,03
4313 Återbetalning av studiemedel, varav	270,75	268,02	320,02	408,01	410,01
- studiemedelsavgifter	104,47	90,00	76,00	65,00	56,00
- konvertering nya lån	0,89	0,80	0,70	0,60	0,50
- återkrav av studiemedel	1,10	1,00	1,00	0,90	0,90
- återkrav av bidrag	164,29	176,22	242,32	341,51	352,61
Totalsumma	1 080,95	1 010,37	1 072,83	1 174,28	1 182,51

¹ Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2023 (budgetprop. 2022/23:1 Utgiftsområde 15) att riksdagen godkänner att medel motsvarande de anslagsmedel som under 2014 – 2022 förts till ett konto i Riksgälden för finansiering av konstaterade förluster på studielån inklusive ränta ska levereras in till inkomstittel på statens budget. Den gamla kreditreserven som per 2022-12-31 uppgick till 10 736 034 tkr ska följaktligen avslutas. Inkomstitteln är ännu inte känd.

3.3 Verksamhetsinvesteringar

(tkr)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.	85 103	122 748	295 173	205 552	61 298
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	2 132	2 000	2 000	2 000	2 000
Byggnader, mark och annan fast egendom	264	0	0	0	0
Summa verksamhetsinvesteringar	87 499	124 748	297 173	207 552	63 298
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	87 499	124 748	297 173	207 552	63 298
Summa finansiering	87 499	124 748	297 173	207 552	63 298

3.4 Särskild information om verksamhetsinvesteringar

(tkr)	Totalt	Ack utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Verksamhetsinvesteringar per objekt						
Hemutrustningslån	85 189	81 056	4 133	-	-	-
Bättre studiestöd högre upp i åldrarna	68 681	65 585	3 096	-	-	-
Omställningsstudiestöd	496 000	101 634	136 749	149 368	108 249	-
Förbättrad ansökan	56 323	3 523	4 000	36 800	12 000	-
Ny utbetalningsmyndighet – CSN	57 513	-	-	19 230	19 659	18 624
Ny utbetalningsmyndighet – UBEM	71 703	-	-	24 180	24 174	23 349
Enklare verkställighet	130 848	-	-	79 389	51 459	-
Summa utgifter för investeringar	966 257	251 798	147 978	308 967	215 541	41 973
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	834 425	169 653	122 748	295 173	205 552	41 298
Utgiftsområde 15 anslag 1:8	131 832	82 145	25 230	13 794	9 989	675
Summa finansiering	966 257	251 798	147 978	308 967	215 541	41 973
Varav investeringar i anläggningstillgångar						
Datasystem, rättigheter m.m.	834 425	169 653	122 748	295 173	205 552	41 298
Summa investeringar i anläggningstillgångar	834 425	169 653	122 748	295 173	205 552	41 298

CSN har sju verksamhetsinvesteringar som överstiger 20 miljoner kronor. Totalt beräknas utgifterna för dessa investeringar att uppgå till 966 miljoner kronor fram till 2026. Cirka 834 miljoner kronor av dessa beräknas vara investeringar som finansieras med lån i Riksgälden.

- Under 2018 påbörjades utvecklingen av systemstödet för Hemutrustningslån och kostnaden beräknas till 85 miljoner kronor fram till och med 2023.
- Under 2020 påbörjades utvecklingen av systemstöd för Bättre studiestöd högre upp i åldrarna som följd av att det i budgetpropositionen för 2021 avsattes pengar för att höja åldersgränserna för rätt till studiemedel och för att samtidigt införa ett nytt lån. CSN beräknar att kostnaden för detta uppgår till 69 miljoner kronor.
- Under 2020 påbörjades utvecklingen av systemstöd för förbättrad ansökan, utvecklingen beräknas återupptas 2023 och beräknas till 56 miljoner kronor fram till och med 2026.
- Under 2021 påbörjades utveckling för omställningsstudiestöd som beräknas till 496 miljoner kronor fram till och med 2025.
- Utveckling för ny Utbetalningsmyndighet beräknas påbörjas 2024 och ska vara klart till senare delen av 2026.
- Utveckling för enklare verkställighet beräknas påbörjas 2024 och ska vara klart till hösten 2025.

3.5 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

(tkr)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	272 982	316 336	398 583	635 230	762 590
Nyupplåning	87 499	124 748	297 173	207 552	63 298
Amorteringar	44 145	42 502	60 526	80 192	99 069
UB lån i Riksgäldskontoret	316 336	398 583	635 230	762 590	726 819
Beslutad/föreslagen låneram	430 000	479 000	650 000	790 000	750 000
Ränteutgifter	2 326	10 300	13 300	16 600	16 900
Summa amorteringar och ränteutgifter	46 471	52 802	73 826	96 792	115 969
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Utgiftsområde 15 anslag 1:8	46 471	52 802	73 826	96 792	115 969
Summa finansiering	46 471	52 802	73 826	96 792	115 969

CSN:s investeringar lånefinansieras via lån i Riksgäldskontoret. Investeringarna består i huvudsak av utveckling av IT-stöd för handläggning och självservice som tas upp som immateriella anläggningstillgångar.

CSN hemställer om en låneram på 650 miljoner kronor för 2024. Den utgående balansen beräknas uppgå till 635 miljoner kronor.

3.6 Räntekontokredit

(tkr)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året	0	0	0	0	0
Minsta behållning på räntekontot under året	51 214	50 000	50 000	50 000	50 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	138 207	100 000	100 000	100 000	100 000
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000

3.7 Övriga kontokrediter - Kreditreserven för CSN:s utlåning

(tkr)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
Maximalt utnyttjad övrig kontokredit under året	0	14 288	0	0	0
Nyttjad övrig kontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0
Beslutad/föreslagen övrig kontokredit	0	Obegränsad	0	0	0

3.8 Övriga krediter i Riksgäldskontoret

(tkr)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret ¹	251 325 136	261 800 756	274 319 011	290 353 648	307 903 601
Beräknad nyupplåning	24 813 637	26 373 855	29 534 512	30 680 903	31 842 729
Beräknad amortering	-14 338 017	-13 855 600	-13 499 875	-13 130 950	-12 985 000
UB lån i Riksgäldskontoret	261 800 756	274 319 011	290 353 648	307 903 601	326 761 330
Övrig kreditram ²	264 500 000	276 000 000	292 000 000	309 000 000	327 000 000
Kreditutnyttjande, genomsnitt (Övriga krediter)	256 562 946	268 059 884	282 336 330	299 128 625	317 332 466
Ränteantaganden, procent	-0,03	0,20	0,92	1,69	1,93

¹ I de prognostiserade beloppen ingår kontot för studielån och kontot för återkravsskulden. Från och med 2023 har även lån för omställningsstudiestödet medräknats.

² Övrig kreditram för år 2022 och 2023 visar angiven kreditram enligt regleringsbrev. Övrig kreditram för år 2024 till och med 2026 visar CSN:s förslag på kreditram för studielån, vilket är den prognostiserade utgående balansen inklusive en marginal.

Övrig kreditram för år 2024 till och med 2026 visar CSN:s förslag på kreditram för studielån, vilket är den prognostiserade utgående balansen inklusive en marginal. Marginalen avser främst att täcka för att lånebehovet är större i slutet av november och i början av december än vid årsskiftet.

Vi gör studier möjligt.